

„törekedni kell az írott szabályok meglétére, hiszen azok teszik
átláthatóbbá a cégek kultúráját”

Interjú Bodonyi Andreával, FCCA, ellenőrzési vezetővel és ESG tanácsadóval

DOI: 10.14267/VILPOL2023.03.09

A Világpolitika és közgazdaságtan interjút kért Bodonyi Andreától, ESG tanácsadótól a hazai kis- és középvállalkozások szabálykövetése, szabályalkotó kultúrája kérdéskörében. Az interjúban többek között elhangzik, hogy a szabálykövetés, a compliance, ahogy azt ma gyakran használják, szemlélet, amit a cégek akkor tudnak hatékonyan magukévá tenni, ha ehhez támogatást kapnak a gazdaságirányítás minden szereplőjétől. Ez a támogatás jelent edukálást, szabályalkotást és ösztönzést a finanszírozás oldaláról is.

Világpolitika: *Mostanában sokat halljuk az integritás, a compliance és a korrupció-ellenesség szavakat. Hogyan kapcsolódnak egymáshoz ezek a fogalmak, koncepciók?*

Bodonyi Andrea: Mindegyik a tisztességes üzleti magatartás irányába mutat. Az integritás maga a tisztességes viselkedés, hogyha üzleti értelemben nézzük, a compliance a megfelelés, akár a jogszabályoknak, akár a belső szabályzatoknak vagy az etikai elveknek való megfelelés. A korrupcióellenesség már inkább BTK-hoz köthető fogalom, tehát vesztegetés, bűncselekmény megelőzés, vagy annak a kivédése, felderítése. Ez a három egymáshoz szorosan kapcsolódó, egymásra épülő fogalom. Ahhoz, hogy egy tisztességes üzleti magatartásról tudjunk beszélni, mindháromra szükség van.

Világpolitika: *Ön szerint mennyire tudatosak compliance illetve fenntarthatósági témában a kkv-k ma Magyarországon? Különbséget tesznek a három fogalom, koncepció között?*

Bodonyi Andrea: A három fogalom szerintem nem feltétlenül mosódik össze, de nagy különbség van a KKV-k közt a tekintetben, hogy hogyan interpretálják ezeket. Compliance tekintetében erős az ágazatfüggés, nem mindegy, hogy adott iparágban mennyire szigorúan szabályozott a környezet, a korrupcióellenesség, pedig nem feltétlen megértett fogalom, vagy követett gyakorlat. Egy pénzügyi vállalkozás, ahol az MNB látja el a felügyeletet, sokkal inkább compliant (azaz megfelelő) mérettől függetlenül is, mert a jogszabályi környezet kikényszeríti, hogy rendelkezzen jó pár szabállyal, továbbá a folyamataiba be kell építeni a kontrollokat. Az élelmiszeriparban pedig a minőség, élelmiszer biztonság miatt jelenik meg a compliance, ott a Nemzeti Élelmiszerbiztonsági Hivatal által megszabott előírásoknak megfelelő folyamatokat kell kialakítani a vállalatoknak. Ami a compliance-tudatosság és a méret közötti összefüggést illeti, értelemszerűen a nagyobb cégeknél több az erőforrás akár pénzben, akár szakértelemben, és így saját munkavállalókon, illetve külső tanácsadókon keresztül nagyobb hangsúlyt tudnak fektetni a compliance-re és a fenntarthatóságra. Azon vállalatok esetén, ahol versenyelőnyt jelent az ISO minősítés, szintén magasabb szintű szabályozottságról és transzparensabb működésről beszélhetünk.

Világpolitika: *Mennyire érintik a hazai építőipart és élelmiszeripart a nemzetközi fenntarthatósági trendek, mennyire alkalmazkodnak ezekhez?*

Bodonyi Andrea: Egyre inkább teret nyernek a fenntarthatósági trendek ezen iparágakban. Az építőipar esetén már csak azért is, mert finanszírozási oldalról a bankok előbb-utóbb már csak zöld hiteleket fognak kihelyezni, refinanszírozni; támogatást is a fenntartható megoldásokra adnak egyre inkább, melyet az állam többek között az MNB-n, mint pénzügyi felügyeleten keresztül ösztönöz. Ez azt jelenti, hogy az építőiparnak is zöldülnie kell, tehát maguknak a fedezetként elfogadott ingatlanok kell zöld minősítésűeknek lenniük. A cégvezetők rákényszerülnek, hogy a szigorú minősítési rendszer (pl. energetikai tanúsítványok) miatt transzparensen működjenek, a jogszabályi környezet mellett kellően tájékozottak legyenek fenntarthatósági témakörben is, hiszen a megbízók egyre inkább akkor jutnak forráshoz, ha „zöld” módon építtetnek. Az építőiparban ezáltal finanszírozói és megrendelői oldalról is tapasztalható egy, idővel növekvő nyomás; amely vállalat ennek nem tud eleget tenni, versenyhátrányba kerülhet, illetve elveszítheti megrendeléseit. Erre a kihívásra igyekszik választ adni az építésgazdaság területén már hazánkban is egyre jobban elterjedő BREEAM fenntarthatósági alapú minősítési rendszer.

A fenntarthatóság terén egyre több uniós jogszabály jelenik meg, mint például a 2023. januárban hatályba lépett, a német vállalatokra vonatkozó beszállítói törvény, amely meghatározza, hogy akkor felelhet meg a német cég a fenntarthatósági előírásoknak, ha akár ő, akár a leányvállalatai (nemzetközi téren is) beszállítói is megfelelnek, így az értékláncban benne lévő kisebb vállalatoknak is biztosítaniuk kell, hogy bizonyos szociális és környezetvédelmi normákat betartsanak. Például a magyarországi Audi is már kéri be a szükséges adatokat a beszállítóiktól, hogy az anyavállalatnak tudjon jelenteni. Ez az adatszolgáltatási elvárás sokszor technológiai fejlesztést is megkövetel a kkv-któl, nemcsak szemlélet-, illetve folyamatbeli változást.

Az eddig a nagy és a multinacionális vállalatokra jellemző compliance-tudatosság szivárog le a kkv szektorba is.

Az élelmiszeripar esetében, az építőiparhoz hasonlóan a fenntarthatóság terén jelen van a finanszírozói és fogyasztói elvárás a compliant működésre. A bio termelést és termékeket minősítő tanúsítványokkal rendelkező vállalkozások mind a finanszírozás, mind a kereslet tekintetében versenyelőnyt tudnak szerezni egy magasabb szintű megfelelés, szabályozottság mellett.

A hazai szabályozói környezet igyekszik lekövetni a nemzetközi, uniós szabályozást, jogszabályok, felügyeleti ajánlások, konzultációk, szakmai fórumok, oktatások formájában. Fenntarthatóság terén egy hosszú út elején tartunk akár nemzetközi, akár hazai viszonylatban nézzük.

Világpolitika: *Területileg van-e különbség az országon belül a compliance és a fenntarthatóság elterjedtségét tekintve?*

Bodonyi Andrea: Nem nagyon érzékelek területi tagoltságot, nem állítanám, hogy Budapest megfelelőbb, compliant-ebb, mint a vidék, sem az építőiparban, sem az élelmiszeriparban. Inkább

az a szempont dominál, hogy hol vannak jelen compliance tudatos nagyvállalatok, amelyek húzóerőt gyakorolnak. Például a Bosch, hiába Kelet-Magyarországon működik, mivel a tulajdonosi háttér vagy maga a tevékenység megköveteli a fenntartható, compliant működést, ő a beszállítóitól is ezt várja el. Azt azonban auditorként is tapasztaltam, hogy egy-egy nagy helyi termelővállalat a lokális munkakultúrára nagyon erős alakító hatással bír lenni.

***Világpolitika:** A felsővezetői attitűd mennyiben befolyásolja az alkalmazott compliance és a fenntarthatósági gyakorlatokat?*

Bodonyi Andrea: Ezt alapvető kérdésnek tekintem, hiszen teljesen valid a mondás, miszerint 'a fejtől búzlik a hal'. Ha a felsővezetői szinten nincs meg a támogatottság, nem vallja őszintén magáénak a fenntarthatóságot, compliance-tudatosságot a vezető, akkor az elköteleződés sehol nem lesz meg a vállalaton belül. A kkv-k vezetése úgy lesz szabálykövető és egyben szabályalkotó, ha hatékonyabb működés mellett versenyelőnyt, nagyobb profitot tud elérni. A kkv-k életben maradásának feltétele, hogy gyorsan, rugalmasan tudnak döntéseket hozni, reagálni a változásokra, ez azonban egy túlszabályozott környezetben elvész. Az attitűd, a szemlélet ösztönzése ezért alapvető jelentőségű. Tisztán kell látni, hogy maguktól, pusztán altruizmusból a kkv-k nem fognak zöldülni. Erős ösztönzés szükséges, amiben szerepe van a szabályozói, a finanszírozói és a felvevői, fogyasztói oldalnak is. Ezt a generációváltás sem fogja tudni önmagában megoldani. Ha a fiatal, már környezettudatosabb generáció átveszi a stafétabotot, de nincs mögötte stakeholderi támogatás a fenntarthatóbb irány követésére, a fenntarthatóság nagyon szép idea marad, de nem fenntartható.

Nem is kell messzire menjünk, elég megnézni, hogy az osztrákoknál a helyi gyártású termékeken lévő állami támogatás miatt versenyképesek tudnak maradni a helyi kistermelők a kínai tömeggyártású termékekkel szemben is, amellyel összességében csökkenthető a termékek szállításából eredő ökológiai lábnyom. A jövőben – reményeim szerint – jóval transzparensőbb lesz, hogy mekkora egy-egy termék ökológiai lábnyoma, melyre már számos példát lehet látni: pl. egy-egy repülőút károsanyag kibocsátása feltüntetésre kerül. Ha beépítjük az árba a szállítási költségen felül azt is, hogy mekkora kárt okozunk a szállítással, úgy gondolom, nagyobb mértékben lesz jelen a fenntarthatóság az élelmiszeriparban.

Szabályozói oldalról büntető vagy támogató szerepben fellépve, egy vállalkozás profitjára, piaci pozíciójára, üzleti hírnevére jelentősen lehet hatást gyakorolni.

***Világpolitika:** Az építőiparban, de különösen az élelmiszeriparban, mezőgazdaságban súlyos kérdés a termelékenység. Ön szerint a compliance tudatosság tudná növelni a termelékenységet? Lehet ezáltal javítani a munkakultúrát, termelési kultúrát?*

Bodonyi Andrea: Amennyiben úgy értelmezzük, hogy jogszabályoknak megfelelő írásos szabályzatokat alkotunk és ezeket szóról szóra betartatjuk, akkor véleményem szerint, nem. Amennyiben a compliance-t tágabb fogalomként használjuk, a vállalkozás szabályoknak megfelelő

működése – a szabályok megsértéséből eredő következmények elkerülése mellett – a vállalkozás jó hírnevének védelmét is szolgálja és elősegítheti az üzleti partnerek általi megbecsülését, az erkölcsi, az etikai és a társadalmi magatartásszabályok betartását, valamint ezáltal fejlődését, elérhető a termelékenység javítása. A vállalkozások a szabályzatok alkotása és érvénybe léptetése révén számos előnyre is szert tehetnek, működésük kiszámíthatóbb lehet, a határidők és a felelősség pontos meghatározásával pedig az egyes feladatok teljesítése számonkérhetőbbé válhat, a cégek kultúra és munkamorál fejlődhet. Az persze más kérdés, hogy az írott szabályzatok megléte még nem garantálja, hogy a benne foglaltakat betartanak, betartatnák, de sokat segít a vezetői példamutatás, oktatások, illetve a szabályozóknak való megfelelés ellenőrzése a compliance tudatosság növelésében.

Köszönjük a beszélgetést!

Tanyi Gábor – Trautmann László